

ابوالفضل مظاهری - پریا ناصری گروه دانشگاه

نسخه ۲۰۲۶ رده‌بندی جهانی تایمز هابر اجوکیشن (THE) پایان هفته گذشته منتشر شد. بیش از ۳ هزار مؤسسه و مرکز آموزش عالی از ۱۳۶ کشور در این رده‌بندی حضور دارند. دانشگاه آکسفورد کماکان و برای دهمین سال متوالی عنوان برترین دانشگاه جهان را از آن خود کرد. آمریکا همچنان بر صدر جدول تسلط دارد و در میان ۱۰ دانشگاه برتر جهان، ۷ دانشگاه آمریکایی حضور دارند. با این حال بررسی داده‌های این رتبه‌بندی نشان می‌دهد نظم جهانی تازه‌ای در حوزه آموزش عالی، پژوهش و نوآوری در حال شکل‌گیری است. قدرت‌های سنتی غربی در آمریکای شمالی و اروپا به‌تدریج در حال از دست دادن جایگاه خود در برابر آسیای رو به خیزش هستند، خیزشی که رهبری آن را چین بر عهده دارد. در نسخه ۲۰۲۶ تایمز گرچه ۱۹ دانشگاه آمریکایی در رده‌بندی جدید صعود کرده‌اند، اما ۶۲ دانشگاه تنزل پیدا کرده‌اند. دانشگاه شیکاگو، کلمبیا و دوک اگرچه هنوز در جمع ۳۰ دانشگاه برتر جهان حضور دارند؛ اما امسال بدترین رتبه‌های خود را تاکنون تجربه کرده‌اند. آمریکا با ۱۰۲ مؤسسه و مجموعه، بیشترین تعداد دانشگاه در میان ۵۰۰ مؤسسه برتر جهان را دارد؛ اما این رقم تاکنون کمترین میزان حضور آمریکا در فهرست ۵۰۰ دانشگاه برتر بوده است. انگلیس هم در شرایط مشابهی است؛ تعداد دانشگاه‌هایی که در رتبه‌بندی سقوط کرده‌اند بیش از دو برابر دانشگاه‌هایی است که پیشرفت کرده‌اند. آن‌ها هم امسال کمترین تعداد دانشگاه در جمع ۵۰۰ مؤسسه برتر را ثبت

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

«کمیته‌ای برای نحوه انتقال دانشجویان علوم پزشکی خارج از کشور تشکیل می‌شود.» خبری که ۱۵ مهرماه از زبان سخنگوی کمیسیون بهداشت مجلس منتشر شد تا بار دیگر بحث بازگشت دانشجویان پزشکی به کشور مطرح شود. قصه‌ای که از سال ۹۷ تا امروز پیچ‌وخم‌های زیادی را برای این گروه از دانشجویان در پی داشته و هنوز هم مشخص نیست این کمیته قرار است چه ضوابط جدیدی را برای بازگشت این دانشجویان تعیین کند. در این گزارش نگاهی داشتیم به روندی که در طول نزدیک به یک دهه گذشته برای این دانشجویان در کشور رقم خورده است.

فرهنگیتمان

۹۷؛ سال پرحاشیه برای دانشجویان پزشکی ایران در خارج از کشور

بازیر ۱۳۹۷ التهابات بازار ارز و عدم تأمین ارز دولتی توسط وزارتخانه‌های علوم و بهداشت باعث شد تا بخش قابل‌توجهی از دانشجویان مقیم خارج با چالش‌های مالی گسترده‌ای روبه‌رو شده و خواهان بازگشت به ایران شوند. درخواستی که با راه‌اندازی کمپین‌های اعتراضی از سوی دانشجویان ایرانی در رشته‌های پزشکی روبه‌رو شد؛ چرا که این دانشجویان معتقد بودند بسیاری از دانشجویانی که در دانشگاه‌های خارجی مشغول تحصیل در رشته‌های پزشکی هستند، به دنبال دورزدن کنکور بوده و حالا از شرایط بازار اقتصادی استفاده کرده و خواهان تحصیل در دانشگاه‌های معتبر دولتی کشور شدند. همین نگاه باعث شد تا شهریورماه ۱۳۹۷، بحث ممنوعیت انتقال دانشجویان پزشکی خارج از ایران به تصویب برسد. وزیر بهداشت وقت نیز اعلام کرد از ابتدای ۲۰۱۹ هر دانشجویی پزشکی که به خارج از کشور برای تحصیل برود، تا آخر دوره باید همان‌جا بماند.

کردند و فقط ۴۹ مجموعه در این فهرست دارند. این روند نزولی، ادامه یک الگوی بلندمدت کاهش جایگاه غرب است و احتمالاً آغاز مرحله جدیدی از تحولات؛ چراکه داده‌های رده‌بندی ۲۰۲۶ پیش از اجرای کاهش بودجه‌های تحقیقاتی و محدودیت‌های جدید بین‌المللی در آمریکا و بحران بودجه‌ای بخش دانشگاهی انگلیس در سال ۲۰۲۵ که منجر به تعطیلی رشته‌ها و اخراج‌های گسترده شد، گردآوری شده است. سایر کشورهای اروپایی هم از این روند بی‌نصیب نبودند. در آلمان ۶ دانشگاه ارتقا یافته‌اند و ۲۲ دانشگاه سقوط کرده‌اند. در فرانسه سه دانشگاه پیشرفت و ۲۲ دانشگاه تنزل داشتند. در اسپانیا دو دانشگاه روند رو به رشدی داشتند؛ اما ۱۰ دانشگاه افت کردند. در هلند نیز از میان ۱۲ دانشگاه، ۸ دانشگاه نزول کرده‌اند.

در طرف مقابل اما دو دانشگاه شاخص چین یعنی دانشگاه تسینگ‌هوا و دانشگاه پکن به‌رتیب در رتبه‌های ۱۳ و ۱۲ جهان جایگاه خود را حفظ کرده و ۱۸ دانشگاه هم بهترین رتبه تاریخ خود را به‌دست آورده‌اند. دانشگاه‌چیانگ و دانشگاه شانگهای جای‌تورنگ برای نخستین‌بار وارد ۴۰ دانشگاه برتر جهان شده‌اند و از مؤسسات برجسته‌ای چون مؤسسه فناوری جورجیا، دانشگاه مک‌گیل و دانشگاه بریتیش کلمبیا پیشی گرفته‌اند تا چین در جمع ۴۰ دانشگاه برتر جهان ۵ نماینده و در میان ۵۰۰ مؤسسه برتر ۳۵ نماینده داشته باشد. رتبه همه ۶ دانشگاه‌هنگ‌کنگی که در سال گذشته در فهرست بودند، ارتقا یافته است. کره جنوبی نیز در هر چهار شاخص کیفیت پژوهش بهبود چشمگیری نشان داده و اکنون ۱۰ دانشگاه سعودی و تنها چهار مورد نزولی دارد. کره‌ای‌ها

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

جنگ اوکراین؛ نقطه آغاز بازگشت ۲ درصد از دانشجویان پزشکی به داخل کشور

علی‌رغم ممنوعیت بازگشت دانشجوی پزشکی، اما هم‌زمان با آغاز جنگ روسیه و اوکراین به دلیل شرایط ایجادشده برای دانشجویان ایرانی مقیم اوکراین، ورق به نفع آن‌ها برگشت. یعنی شهریورماه ۱۴۰۱، شورای‌عالی انقلاب‌فرهنگی ضوابط انتقال دانشجویان ایرانی را مصوب کرد. بر اساس این تبصره ۸ ماده‌ای عملاً بازگشت این دسته از دانشجویان با گذراندن ۷۲ واحد درسی و بعد از قبولی در آزمون صلاحیت علمی امکان‌پذیر شد. البته طبق این مصوبه، داوطلب باید ۶۰ درصد از نمره کل آزمون ارزیابی را کسب کرده و بعد از آن نیز حداقل ۲ درصد از کل شرکت‌کنندگان در این آزمون امکان بازگشت پیدا می‌کردند.

سقف ۲ درصدی انتقال دانشجویان پزشکی از خارج کشور برداشته شد

با وجود ممنوعیت برای بازگشت همه دانشجویان ایرانی خارج از کشور، اما با افزایش نرخ ارز از سال گذشته، دوباره خانواده دانشجویان مقیم خارج دست به اعتراض زده و خواهان حذف سقف ۲ درصدی بر اساس مصوبه شورای‌عالی انقلاب‌فرهنگی شدند. درخواستی که با ورود مجلسی‌ها همراه شد. عالیه زمانی کیاسری، رئیس کمیته آموزش علوم پزشکی کمیسیون بهداشت ۲۷ اردیبهشت‌ماه امسال اعلام کرد پیشنهادی برای حذف محدودیت ۲ درصدی مطرح و این پیشنهاد از سوی شورای‌عالی انقلاب‌فرهنگی در حال بررسی است. اتفاقی که به نظر می‌رسد در سکوت خبری با موافقت همراه شده است؛ چرا که سارا فلاحي، عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس ۱۵ مهر ماه از پذیرش این پیشنهاد صحبت و اعلام کرد: «دیر شورای‌عالی انقلاب‌فرهنگی، در نامه‌ای رسمی در ۲۷ مرداد امسال خطاب به وزیر بهداشت، اعلام کرد که محدودیت ۲ درصدی حذف شده است.»

تغییرات آخرین نسخه رتبه‌بندی تایمز نشان از شکل‌گیری نظم تازه‌ای در آموزش عالی، پژوهش و نوآوری دنیاست

دگرگونی ژئوپلیتیک در دانش و نوآوری

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

برای نخستین‌بار چهار مؤسسه در میان ۱۰۰ دانشگاه برتر جهان دارند. البته شگفتی‌های شرق محدود به این سه کشور نیست؛ اندونزی بیشترین رشد در امتیاز کلی رتبه‌بندی را در میان کشورهای بزرگ جهان داشته و از مجموع دانشگاه‌های مالزی در این رتبه‌بندی به جز یکی بقیه رشد کردند. همسایگان نزدیک ایران نیز چهره‌های ویژه‌ای در این رتبه‌بندی نشان دادند. ترکیه در نسخه ۲۰۲۶ تایمز چهارمین کشوری است که دارای بیشترین نماینده در رتبه‌بندی جهانی است، با قید این نکته که ۱۱ دانشگاه ترکیه صعود کرده و تنها سه مورد سقوط کرده‌اند. نگاهی به دانشگاه‌های عربستان هم حکایت از روند صعودی ۹ دانشگاه و افت ۴ دانشگاه دارد.

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

مواظب تساهل در استانداردهای آموزش پزشکی باشید

نوسانات ارزی اخیر باعث شد تا اعضای کمیسیون بهداشت و آموزش تلاش کنند تصمیم‌های جدیدی برای بازگشت دانشجویان پزشکی ایرانی خارج از کشور بگیرند. تصمیمی که ۱۵ مهرماه به برگزاری نشست مشترک بین اعضای این دو کمیسیون منجر شد. آن‌طور که سلمان اسحاقی، سخنگوی کمیسیون بهداشت مجلس اعلام کرده به خاطر شرایط اقتصادی قرار است کمیته‌ای متشکل از هشت نفر از اعضای کمیسیون‌های بهداشت و آموزش و نمایندگان شورای‌عالی انقلاب فرهنگی، وزرات بهداشت و کارشناسان مرکز پژوهش‌های مجلس تشکیل شود تا در نهایت به جمع‌بندی نهایی برای تسهیل فرایند بازگشت این دانشجویان بپردازند.

هرچند که نمی‌توان مشکلات ارزی و فشارهای اقتصادی بر خانواده این دانشجویان را نادیده گرفت، اما مسئله اصلی اینجاست که تسهیل فرایند بازگشت دانشجویان نباید به معنی بسترسازی برای دورزدن دوباره کنکور، فشار به‌نظام آموزش عالی و تضعیف عدالت آموزشی باشد. موضوعی که بسپح اعتراض خود را به اداره ثبت محل وقوع پزشکی کشور نیز با انتشار نامه‌ای در همان روز برگزاری نشست بین کمیسیون آموزش و بهداشت، نسبت به آن هشدار دادند. در بخشی از این نامه آمده است: «زمره‌مهای نگران‌کننده‌ای مبنی بر اعمال تسامحاتی در استانداردهای دانشگاه‌های خارجی موردتأیید وزارت بهداشت به گوش می‌رسد و اعمال هرگونه تساهل در استانداردهای آموزشی وزارت بهداشت قطعاً ضربات سنگینی بر پیکره سیستم بهداشتی درمانی کشور وارد می‌کند.»

بیم و امیدها از تسهیل بازگشت دانشجویان پزشکی

واقعیت ماجرا آن است که کمیته ۸ نفره باید مؤلفه‌هایی مختلفی را برای تسهیل این روند در نظر بگیرد. اولین مسئله آن است که برداشتن سقف

۲ درصد پذیرش برای دانشجویان خارجی که در آزمون صلاحیت علمی پذیرفته می‌شوند نباید منجر به این شود که همه دانشجویان امکان بازگشت داشته باشند؛ چرا که در این صورت هم بار مضاعفی به نظام آموزش پزشکی وارد می‌شود و هم عدالت آموزشی زیر سؤال خواهد رفت. طبیعتاً دانشجویانی که توانسته‌اند از طریق کنکور سراسری وارد دانشگاه‌های کشور شوند با دانشجویان خارجی از حیث علمی تفاوت‌هایی خواهند داشت. به عبارت دقیق‌تر نباید شرایط فعلی کشور بهانه‌ای شود تا بار دیگر شاهد دورزدن کنکور توسط بخشی از دانشجویان خارجی شویم. نباید شاهد تکرار اتفاقات سال ۹۷ باشیم. موضوع دیگری که نمی‌توان آن را نادیده گرفت آن است که نظام آموزش پزشکی در طول سال‌های گذشته نبود زیرساخت‌های لازم را دلیلی برای عدم امکان بالابردن ظرفیت پزشکی می‌دانست، در چنین شرایطی نباید به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی کرد که همین زیرساخت‌های فعلی برای تحصیل دانشجویانی به کار گرفته شود که تا امروز در دانشگاه‌های خارج از کشور تحصیل کرده‌اند. نکته سوم هم مربوط به آن دسته از دانشجویانی می‌شود که در دانشگاه‌های غیر معتبر از نظر وزارت بهداشت تحصیل کرده‌اند، هرچند که باید برای آن‌ها هم چاره‌اندیشی شود، اما این بدان معنی نیست که در شرایط فعلی، راه برای ادامه تحصیل آن‌ها باز شود. همچنین آنچه دراین بین اهمیت فوق‌العاده‌ای دارد این است که یک‌بار برای همیشه باید به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی شود که در آینده هم دانشجویان و هم خانواده آن‌ها، به این امر واقف شوند که نمی‌توانند در ابتدا تحصیل در خارج را انتخاب کنند؛ اما بعد از نوسانات ارزی خواهان بازگشت و تحصیل در دانشگاه‌های پزشکی داخل شوند. مسئله‌ای که می‌تلمید این اعضای کمیته ۸ نفره هم فکری اساسی برای آن داشته باشند تا در آینده شاهد اتخاذ چنین تغییراتی در روند تحصیل دانشجویان نباشیم. در مجموع آنچه در این میان از اهمیت بالایی بر خوردار بوده این است که ضوابط جدید نباید به معنی میان‌بر برای این دانشجویان به حساب آمده و به‌عنوان مشوق برای تحصیل در خارج تلقی شود.

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان

فرهنگیتمان